

Les últimes lletres

CENT ANYS DE POESIA CATALANA

SANSONE, Giuseppe E. [editor].
Antologia de poetes catalans. De Maragall als nostres dies
(Volums III i IV).
Ed. Galàxia Gutenberg / Cercle de Lectors.
Barcelona, 1997, 1259 pàgines.

L'ANTOLOGIA DE POETES CATALANS té com a punt de referència l'*Antologia general de la poesia catalana* de 1936, editada per Martí de Riquer, J. M. Miquel i Vergés i Joan Teixidor i publicada a Quaderns Literaris. L'únic volum de sis-centes pàgines d'aquesta antologia, però, s'ha transformat en quatre volums de gairebé tres mil pàgines adaptats a la manera actual de concebre la història de la literatura catalana –sense que aquest fet inclogui la decisió de Martí de Riquer d'incloure textos en àrab, llatí, castellà i italià al primer volum– i de valorar els escriptors. Això ha provocat, per exemple, que el nombre de poetes medievals hagi augmentat i que es doni un tracte més favorable a l'edat moderna, tradicionalment desatesa sota el títol de *decadència*.

Els dos darrers volums, a cura del professor Giuseppe E. Sansone, presenten, articulats per un criteri d'ordre cronològic, més d'un centenar de poetes; comencen per Joan Maragall i acaben per Carles Torner. El tercer volum i bona part del quart són molt exhaustius, això no obstant a la part final (és a dir, la part contemporània) s'observen tot un seguit de problemes que són habituals a l'hora de valorar la literatura catalana contemporània.

Si agafem un mapa dels territoris de llengua catalana i intentem circumscriure'ls dins d'una circumferència, l'èxit de l'operació dependrà de dos factors: el punt on clavem l'agulla del compàs i la distància entre aquest punt –el centre de la circumferència– i la ratlla que en delimitarà els límits. Quina és, però, la relació entre la poesia i la geometria? Doncs que una antologia de la poesia catalana que pretengui ser exhaustiva ha de tenir un radi d'amplada suficient per tenir en compte els textos de totes les àrees de la llengua catalana. Es pot acceptar fàcilment que l'agulla es clavi a Barcelona, però és necessari que la circumferència abraçi l'obra dels escriptors de tot el domini lingüístic. I aquest és el punt més negatiu d'aquesta antologia, perquè a l'últim volum les pretensions d'exhaustivitat es queden a mig camí. I és una llàstima perquè el seu contingut, a pesar d'alguna absència remarcable, mostra que l'antòleg té una gran amplitud de mires pel que fa a les diferents propostes poètiques. Així, per exemple, la poesia que deriva de les avantguardes es troba molt ben representada, cosa poc freqüent, però la poca amplitud del radi provoca que algunes de les millors propostes de la poesia catalana actual quedin excloses, i que hi hagi buits

territorials importants. Per desgràcia la desarticulació dels territoris de parla catalana que tenen situacions polítiques diferents és un fenomen que no només s'observa a la literatura, sinó que també és molt evident als mitjans de comunicació que usen el català.

Un altre problema és que l'exhaustivitat comporta que en alguns casos no hi hagi una jerarquitització de qualitat de les diferents propostes poètiques i que el volum d'obra que es recull d'un poeta poc apreciat tingui un volum similar a la d'un poeta més valorat. Aquests aspectes, però, se superen gràcies a la panoràmica amplíssima que ofereix l'antologia i pel fet que ja n'hi ha d'altres que es basen en criteris més personals de qualitat. I és molt positiu que es reculli l'obra d'aquells autors que no han estat gaire apreciats per la crítica però que són imprescindibles per tal d'aconseguir una visió de conjunt de la història de la literatura catalana més perfecta. El criteri de fer una gran antologia de la poesia catalana en la qual hi estiguin representades gairebé totes les poètiques, malgrat les possibles i positives divergències de criteri que tindrà cadascú segons el seu cabal de lectures, és, però, molt positiu.

Jordi Cornellà Detrell

